

Ontwikkeling voedselbos Zwolle

In februari 2019 zijn de eerste ideeën ontstaan voor een voedselbos in Zwolle. Dit idee heb ik uitgewerkt als stageopdracht voor twee groene ondernemers (SisuMilou en Tuinderij de Spoolderberg) in Zwolle. Milou van Rijn is aanjager en projectbegeleider binnen groene projecten (energie en klimaat) vooral in Zwolle. Joke Wierenga is tuinder van Tuinderij de Spoolderberg. *Voedselbossen (zie kader op pagina 3)* leveren een belangrijke bijdrage aan het oplossen van het *klimaatprobleem*. Samen hadden zij het idee om de kansen te onderzoeken voor een voedselbos in Zwolle.

In de stageopdracht heb ik gekeken naar de meerwaarde van een voedselbos in Zwolle. Daaruit bleek dat een voedselbos enorm veel voordelen voor de stad oplevert. Verbinding tussen mens, natuur en landbouw. Vergroten van biodiversiteit, CO2 opslag, verbeterde waterhuishouding, ruimte voor natuur/voedsel educatie, plaats voor ontmoeting etc.

Tijdens de stage raakte ik steeds enthousiaster over de meerwaarde voor de stad. Zwolle kan niet zonder een voedselbos. Daarom wil ik als sociale ondernemer (social enterprice) en Zwollenaar, het voedselbos realiseren en beheren. Zodoende ben ik nu als zelfstandig ondernemer het project Voedselbos Zwolle aan het initiëren en ontwikkelen. Hierbij krijg ik naast hulp van Joke Wierenga en Milou van Rijn enorm veel hulp van allerlei mensen binnen en buiten het groene netwerk. Hierdoor wordt het idee steeds concreter en zijn er al grote stappen gemaakt. De situatie van het voedselbos is als volgt:

- Voedselbos Zwolle is de naam van de eenmanszaak die onder de naam Otto Veerman staat. Juridisch biedt dit meer handelingsperspectief. Dit project laat zien dat het mogelijk is om een voedselbos te realiseren met een verdienmodel. Het voedselbos zelf komt in samenwerking en overleg met stakeholders tot stand. Daarbij is er een kerngroep die het project met veel kennis en inzet ondersteunen.
- Er is een schetsontwerp/vlekkenplan gemaakt voor het voedselbos. Het voedselbos bestaat uit 5 hectare grond. Daarvan zal 1 hectare bedoeld zijn ter educatie, recreatie en diversiteit. Dit gedeelte heeft vrije toegang en hier is een plaats voor ontmoeting. De overige 4 hectare zal rijenteelt zijn volgens het voedselbosprincipe. Dat betekent dat de rijen in ieder geval uit 4 verschillende vegetatielagen bestaan. Dit gedeelte is bedoeld als een stabiele stroom van biologisch fruit, groente en noten voor Zwollenaren.
- Op basis van vooronderzoek naar locatie wordt met diverse ambtenaren gekeken naar een mogelijke locatie in Zwolle en dit in te passen in de omgevingsvisie. Dat levert meteen ook de kaders waarbinnen het voedselbos ontworpen dient te worden.
- Spoolde lijkt de meest kansrijke locatie. Het is tot op heden nog nooit gereserveerd als potentiële bouwlocatie. De groene open ruimte wordt door de omwonenden gewaardeerd. Het voedselbos kan in theorie nu al gerealiseerd worden omdat het past binnen het landschapsonwikkelingsplan (LOP). Daarnaast is de grondsoort zeer geschikt voor realisatie van een voedselbos. Daarnaast is het logisch om het voedselbos in de nabijheid van andere stadslandbouwinitiatieven te realiseren om zo ook de relatie tussen stad en voedselproductie te herstellen en dit. Op dit moment zijn we in overleg met ambtenaren en wijkmanager aan het onderzoeken wat de juiste timing en werkwijze is. Het is de wens om de bewoners in een zo vroeg mogelijk stadium bij de plannen te betrekken maar willen ook geen onnodige onrust veroorzaken. Een rondleiding op Tuinderij de Spoolderberg en een

presentatie van de plannen met betrekking tot het voedselbos behoren tot de mogelijkheden. Vanwege de onzekerheid of het voedselbos ook definitief in Spoolde gerealiseerd kan worden zijn we tot nu toe discreet geweest in de communicatie.

- Er is intensief contact met Stichting Voedselbosbouw Nederland. Deze stichting heeft een Programma Duurzame Doorbraak Voedselbossen. Daarin willen ze binnen 5 jaar 150 hectare voedselbos in Nederland realiseren. Dit doen zij door ondernemers (waar zij vertrouwen in hebben) professioneel te ondersteunen met kennis over onder andere ontwerp en pachtovereenkomsten en cofinanciering van het plantgoed. Voedselbos Zwolle komt in aanmerking voor dit programma, op voorwaarde dat er voor de stichting voldoende zekerheid is dat het voedselbos op korte termijn gerealiseerd kan worden en langdurig kan bestaan. Dit betekent een getekend meerjarig pachtcontract van lange duur voor minimaal 5 hectare.
- Door diverse ambtenaren werd geadviseerd om de politieke partijen te benaderen en erin te betrekken. Binnen onze kringen hebben we al contact met enkele partijleden uit de raad. Zij zijn zeer enthousiast en het is mooi te zien hoe de verschillende leden het project van verschillende invalshoeken benaderen. Wij vinden het van belang om iedereen van informatie te voorzien en geen onderscheid te maken. In overleg met de griffie sturen wij allen daarom deze brief.

Het voedselbos is een inclusief plan die aansluit bij vele doelen van de provincie, partijen en de Zwollenaren. Circulaire economie, sociaal ondernemerschap, 1,1 miljoen bomen van de provincie, CO2-reductie, korte voedselketen, biologische landbouw en een boost in de culinaire wereld van Zwolle. Er zijn daarom veel invalshoeken om enthousiast te zijn over realisatie van een voedselbos in Zwolle.

Mocht er van uw partij iemand zijn die dit project aanpreekt dan nodig ik hem of haar graag uit voor een rondleiding op Tuinderij de Spoolderberg. De tuinderij ligt in de Spoolde en is in drie jaar tijd uitgegroeid tot in biodivers systeem waar omwonenden verse groenten en mooie gesprekken komen halen. Waar toprestaurants in Zwolle bijzondere producten bestellen en waar vrijwilligers hun handen in de aarde kunnen steken. Daarnaast zullen we een korte wandeling door Spoolde maken om te ervaren wat een voedselbos op deze plek aan waarde kan toevoegen voor het gebied.

Wat:	Rondleiding Tuinderij de Spoolderberg voor sfeerimpressie voedselbos
Wie:	Woordvoerders van de verschillende partijen binnen de gemeenteraad van Zwolle
Wanneer:	Vrijdag 31 januari, 15:00
Waar:	Tuinderij de Spoolderberg, kruising tussen de Turnhoutsweg en Hertsenbergweg, 8043 Zwolle.

Mocht u interesse hebben in het project of heeft u vragen dan kunt u mij bereiken via voedselboszwolle@gmail.com of telefonisch op 06-11828274.

Mijn dank voor het enthousiasme en de steun die ik al van enkele partijen ontvangen heb. Ik hoop op een positieve reactie en zou de verschillende partijen graag ontmoeten in Spoolde. Groen verbindt.

Hartelijke groet,

Otto Veerman & kernteam Voedselbos Zwolle

Wat is een voedselbos?

Een voedselbos is een door mensen ontworpen ecosysteem, naar voorbeeld van een natuurlijk bos maar met als doel om voedsel te produceren. Dat betekent dat bijna alle bomen, struiken en bodembedekkers iets eetbaars leveren. Dat kunnen vruchten, bessen en noten zijn, maar ook eetbare bladeren, knollen, zaden, stengels en paddenstoelen.

Een voedselbos kent verschillende 'vegetatielijnen' waaronder hoge kruinbomen, lagere bomen, struiken, bodembedekkers.

Belangrijk bij een voedselbos is dat alle onderdelen elkaar versterken. De grond wordt niet bewerkt zoals bij een moestuin, het systeem moet zichzelf in stand houden.

De Stichting Voedselbosbouw Nederland die zich beijvert voor meer voedselbossen, stelt daarnaast nog een aantal andere randvoorwaarden waaronder:

- De locatie voor het voedselbos moet voldoende groot zijn. Met een oppervlakte van minimaal 0,5 hectare kan een voedselbos floreren in een ecologisch rijke omgeving; in een ecologisch ernstig verarmde omgeving is een minimale oppervlakte van 20 hectare vereist.
- Gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan.
- Het voedselbos moet zich kunnen ontwikkelen tot een volwassen ecosysteem vergelijkbaar met de climaxvegetatie van een natuurlijk bos. Dit betekent onder meer dat het voedselbos op de betreffende locatie minimaal 50 jaar moet kunnen blijven staan.
- Verrijking van het voedselbos met passende, uitheemse soorten moet mogelijk zijn, mede ter vergroting van het keuzemenu aan eetbare soorten en ter bevordering van de vitaliteit en veerkracht van het ecosysteem als geheel. Hierbij mag géén gebruik worden gemaakt van soorten die als 'invasief' te boek staan.
- Het voedselbos wordt níet, of alleen in beperkte mate en onder zorgvuldig gereguleerde condities, opengesteld voor medegebruik door landbouwhuisdieren.
- Om de vitaliteit van het voedselbos te kunnen waarborgen en de oogst te kunnen beschermen dienen kwetsbare delen tijdelijk te kunnen worden afgesloten voor publiek.

Bron: <https://www.voedselbosbouw.org>